

Січка́р Тарас Григорович

*кандидат фізико-математичних наук, професор
кафедри загальної і прикладної фізики фізико-
математичного факультету НПУ імені
М.П. Драгоманова*

Спогади про Віктора Павловича Дуценка

Віктор Павлович Дуценко після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації був направлений на роботу до Станіславського педагогічного інституту (нині Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника). Це були 50-ті роки - період, коли інтелігенція західної України була знищена. Поповнювали кадрами із Центральної України. Направили на роботу і Віктора Павловича. На кафедрі, яку він очолював, працювали Петро Павлович Киричок (досліджував ефект Мессбауера), Михайло Віталійович Венедіктов (навчався разом з Віктором Павловичом в аспірантурі і одночасно приїхав до Станіслава) та інші колеги. Потім Михайло Віталійович перебрався назад у Київ, так само як і Віктор Павлович, і вони продовжували співпрацювати. Михайло Віталійович працював в інституті автоматики, а Віктор Павлович - у харчовому інституті. У цей період Віктор Павлович познайомився з Усковим Ігорем Олександровичем, завідувачем кафедри фізико-хімії полімерів і колоїдів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Їх дружба продовжувалась все життя Віктора Павловича і Ігоря Олександровича. Вони тісно співпрацювали, дружили, їх дачі були поруч, разом грали у преферанс тощо. І наукові дослідження у галузі теплофізики полімерів об'єднували нашу кафедру з кафедрою І.О.Ускова. Деякі аспірантські дослідження (можу згадати роботу Багацького Миколи), мали двох керівників Усков І.О. і Дуценко В.П.. Плідна співпраця у галузі фізики полімерів поєднувала

Віктора Павловича з провідними вченими-полімерщиками Г.М. Бартенєвим, Ю.В. Зелєнєвим, В.П. Привалком та іншими вченими, які у різні періоди приймали участь в керівництві наукових досліджень аспірантів нашої кафедри.

При Академії наук Української РСР в той час існувала секція теплофізики-теплоенергетики, яку очолював академік Толубинський Всеволод Іванович. В.П. Дущенко очолював відділення теплофізичних властивостей. Його заступниками у різні періоди були професори Привалко Валерій Павлович і Шут Микола Іванович. Віктор Павлович продовжував експериментальні та теоретичні дослідження теплофізики дисперсних матеріалів, можемо згадати його дружбу і співпрацю з такими видатними вченими як професор Олег Аркадійович Геращенко (ІТТФ НАН України), професори Павло Степанович Куц і Л.С. Слободкін Лев Самойлович (обидва з Інституту тепло- і масопереносу імені О.В. Ликова АН БРСР) одеськими вченими Чесноковим, Павлом Моїсеєвичем Кесельманом та іншими вченими. Куди б ми не приїжджали, скрізь знали і поважали Віктора Павловича. Після смерті Віктора Павловича (а я захищав дисертацію через двадцять днів після його смерті і він лише встиг прочитати автореферат і зробити остаточні зауваження) де б я не виступав зі своєю роботою, а це було у Мінську (провідна організація ІТМО імені О.В. Ликова), у Москві, в офіційного опонента у МАМІ, в Одесі (ОДУ імені І.І. Мечнікова), скрізь мене тепло зустрічали і допомагали. Пропуском була одна фраза: «Це учень Віктора Павловича Дущенко». Я хотів би ще раз теплим словом згадати нашого дорогого вчителя Віктора Павловича Дущенко.

На Всеукраїнському науково-методичному семінарі на тему "Сучасні проблеми фізико-математичної освіти і науки" присвяченому дню пам'яті видатного українського вченого, доктора технічних наук, професора, завідувача кафедри загальної фізики Дущенко Віктора Павловича, професор

Горбачук Іван Тихонович задав питання, чи існує така версія або легенда, що академік Ликов Олексій Васильович потрапив 12 листопада 1949 року на засідання кафедри загальної фізики Фізико-математичного факультету Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького. Це був науковець не тільки тодішнього союзного рівня, але і міжнародного. У той час він займався проблемою сушки фундаменту Володимирського Собору. Собор почав руйнуватись і потрібно було знайти спосіб його зневоднення, звільнити від зайвої вологи, просушити. Очевидно, один із способів вирішення цієї задачі - застосування електро-осмотичної сушки. Перебуваючи у Києві, Ликов О.В. зустрічався з професором Казанським М.Ф., який і запросив його на кафедру. О.В. Ликов зацікавився роботою аспіранта В.П. Дуценка. Таким чином, на початку 50-их років фактично створювалась наукова школа, яку згодом очолив В.П. Дуценко.

Професор Січкач Т.Г. (третій справа) на семінарі 5 листопада 2015 р.

Професор Т.Г. Січкач підтвердив, що особисто пам'ятає як Віктор Павлович розповідав про це. На Віктора Павловича великий вплив мав саме Олексій Васильович Ликов. Під час неодноразових спільних поїздок до Мінська в Інститут тепло- і масо обміну Академії наук БРСР він розповідав, що після війни була велика проблема не тільки з фундаментом, але і з фресками Володимирського Собору, у товсті стіни якого потрапила вода.

Відбувалось так, що вдень стіни нагріваються зовні і волога переходить (переганяється по капілярах) всередину, але і не доходить до внутрішньої поверхні, а вночі волога повертається назад. О.В. Ликов, як видатний вчений-теплофізик, розробив спеціальний метод, як просушити Володимирський Собор. Були використані інфрачервоні сушильні установки, які встановлювались всередині приміщення і підбирались спеціальні режими їх роботи для кожної пори року (зими, весни) і часу доби (день, ніч). Про це розповідав Дущенко В.П. в Інституті тепло- і масопереносу Академії наук БРСР, який носить ім'ям Олексія Васильовича Ликова.

Фото Володимирського собору